

บทที่ 5

ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อสรุป

จากการศึกษาถึงแนวคิดทางทฤษฎีในเรื่องการกระทำโดยพลาด ผู้เขียนพบว่า การกระทำโดยพลาดเป็นปัญหาหนึ่งที่จะต้องพิจารณาในเรื่องของเจตนา กล่าวคือ เป็นปัญหาในส่วนของผู้กระทำการที่ต้องการผลของเจตนาซึ่งอาจพิจารณาได้เป็น 2 แนวทาง คือ

1) พิจารณาเจตนาในส่วนของผู้กระทำการที่ต้องการผล เป็นความต้องการที่จะจงใจต่อวัตถุที่ผู้กระทำการต้องการจะกระทำต่อ ซึ่งไม่ถือว่าผู้กระทำการมีเจตนากระทำต่อผู้ได้รับผลโดยพลาดไป เนื่องจาก ผู้กระทำการมีได้ต้องการกระทำต่อผู้รับนั้นแต่อย่างใด

2) พิจารณาเจตนาของผู้กระทำอย่างเป็นนามธรรม กล่าวคือ เป็นการมุ่งต่อลักษณะของวัตถุอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งถือว่าผู้กระทำการต้องรับผิดชอบโดยเจตนาต่อผู้ได้รับผลโดยพลาดไป หากวัตถุซึ่งได้รับผลโดยพลาดไปนั้นเป็นองค์ประกอบภายนอกของความผิดอาญาอย่างเดียวกับที่ผู้กระทำการต้องการกระทำ

โดยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 60 ได้บัญญัติยอมรับการพิจารณาในแนวทางที่ 2) เนื่องจากเห็นว่าในการกระทำโดยพลาดนี้ผู้กระทำได้แสดงเจตนาชั่วร้ายออกมาแล้ว และตามความเป็นจริงก็ได้ก่อให้เกิดผลของความผิดอาญาที่ผู้กระทำการ ต้องการ หากจะพิจารณาว่าผู้กระทำมิได้มีเจตนาตามแนวทางที่ 1) อันทำให้หลงโทษผู้กระทำได้เพียงการพยายามกระทำผิดต่อผู้ที่ผู้กระทำการเจตนากระทำต่อ และประมาทต่อผู้ได้รับผลโดยพลาดไปเท่านั้น ย่อมไม่ยุติธรรม นอกจากนี้ การบัญญัติกฎหมายเช่นนี้ย่อมทำให้การวินิจฉัยปัญหาชัดเจน ไม่ก่อให้เกิดเป็นปัญหาความเห็นซึ่งแตกต่างกัน ดังเช่นประเทศอื่น ๆ ซึ่งมีได้บัญญัติเอาไว้

สำหรับหลักเกณฑ์ของการกระทำโดยพลาด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 60 จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบถึงแนวคิดในการวินิจฉัยปัญหาการกระทำโดยพลาดของประเทศต่าง ๆ และแนวทางการปรับใช้กฎหมายอาญาไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อาจกำหนดหลักเกณฑ์ได้ 4 ประการ ดังนี้ คือ

- 1) การกระทำโดยพลาด ต้องเป็นกรณีที่ผู้กระทำได้กระทำความผิดโดยเจตนาต่อวัตถุแห่งการกระทำ ในลักษณะเฉพาะเจาะจง มิใช่เป็นเพียงอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นโดยมิใช่การกระทำของผู้นั้น
- 2) การกระทำโดยพลาดต้องมีผลเกิดขึ้นกับผู้เสียหายซึ่งได้รับผลโดยพลาดไป ซึ่งอาจเป็นผลอันเป็นผลสำเร็จของความผิด หรือผลจากการกระทำตามความหมายทั่วไปก็ได้ ทั้งนี้ไม่ว่าผลดังกล่าวจะได้เกิดขึ้นกับผู้เสียหายที่ผู้กระทำเจตนากระทำต่อหรือไม่ก็ตาม
- 3) ผลซึ่งเกิดโดยพลาดไปจะต้องเป็นผลประเภทเดียวกับที่ผู้กระทำเจตนากระทำ หรือเป็นผลซึ่งเกิดกับวัตถุซึ่งเป็นองค์ประกอบภายนอกของความผิดอาญาอย่างเดียวกับที่ผู้กระทำเจตนากระทำ
- 4) การกระทำโดยพลาด ผู้กระทำจะต้องไม่ประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลต่อผู้ได้รับผลโดยพลาดไปนั้น เพราะมิฉะนั้นก็จะถือว่าผู้กระทำเจตนากระทำต่อผู้ได้รับผลนั้นโดยตรง อันมิใช่กรณีการกระทำโดยพลาด

ส่วนขอบเขตของการกระทำโดยพลาด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 60 ผู้เขียนพบว่าควรพิจารณาคำว่า 'โดยพลาดไป' ว่า แสดงถึงผลที่เกิดโดยพลาดไป จะต้องมีความสัมพันธ์กับการกระทำตามหลักความสัมพันธ์ระหว่างกรกระทำและผล อีกทั้งแสดงถึงลักษณะของการกระทำด้วยว่า การกระทำซึ่งก่อให้เกิดผลโดยพลาดไปจะต้องเป็นไปตามที่ผู้กระทำต้องการ หรือผลซึ่งเกิดโดยพลาดไปต้องเกิดโดยวิธีการเดียวกับที่ผู้กระทำต้องการ ทั้งนี้เพื่อมิให้ขอบเขตความรับผิดชอบในการกระทำโดยพลาดของผู้กระทำกว้างไกลเกินสมควรดังที่เกิดเป็นปัญหาในต่างประเทศ เช่น ก. ไซปรัส ยิง ช. แต่ ค. มาเห็นเข้าจึงตกใจตาย ศาลในอเมริกาตัดสินว่า ก. มีความผิดโดยหลักเจตนาอิน ซึ่งในทางตำราได้มีความเห็นว่าไม่ควรเป็นเช่นนั้น

อีกทั้งผู้เขียนยังพบว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 60 มีเจตนารมณ์มุ่งปรับใช้กับความผิดต่อชีวิตและร่างกายเท่านั้น ดังเห็นได้จากถ้อยคำในบทบัญญัติที่ว่า 'กระทำต่อบุคคล' และข้อความตอนท้ายของบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งบัญญัติถึง 'ฐานะของบุคคล' หรือ 'ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำกับบุคคล ...' และตัวอย่างคดีที่เกิดขึ้นทั้งหมดก็เป็นเรื่องของความผิดต่อชีวิตร่างกายทั้งสิ้น นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากลักษณะของการกระทำความผิดแล้ว ในความผิดต่อชีวิตร่างกาย ผู้กระทำจะมุ่งกระทำให้เกิดผลต่อบุคคล ในลักษณะเฉพาะเท่านั้น เมื่อมีผลเกิดแก่อีกบุคคลหนึ่งโดยพลาดไป โดยผู้กระทำมิได้ต้องการ กรณีย่อมเข้าหลักเกณฑ์ของการกระทำโดยพลาด แต่สำหรับความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ โดยลักษณะของการกระทำความผิดแล้ว ผู้กระทำย่อมมิได้มุ่งหมายให้ความผิดเกิดแก่บุคคลใดโดยเฉพาะ แต่มุ่งจะเอาไว้ซึ่งทรัพย์ของผู้อื่น เพื่อประโยชน์แห่งตนเป็นสำคัญโดยไม่จำกัดว่าต้องเป็นทรัพย์ของใคร กรณีจึงมิใช่การกระทำโดยพลาด

ส่วนในความผิดฐานอื่น ๆ เมื่อพิจารณาจากหลักเกณฑ์และขอบเขตของการกระทำโดยพลาดตามมาตรา 60 แล้ว ก็ไม่น่าจะเกิดกรณีการกระทำโดยพลาดได้แต่อย่างใด

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 60 มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้เขียนเห็นว่าอาจแก้ไขและเพิ่มเติมบางถ้อยคำของบทบัญญัติดังกล่าว ดังนี้

‘ผู้ใดเจตนาที่จะกระทำต่อบุคคลหนึ่ง แต่ผลของการกระทำเกิดแก่อีกบุคคลหนึ่งโดยพลาดไป ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำโดยเจตนาแก่บุคคลซึ่งได้รับผลร้ายจากการกระทำนั้นด้วย ทั้งนี้ไม่ว่าบุคคลซึ่งผู้กระทำเจตนาที่จะกระทำร้ายจะได้รับผลจากการกระทำหรือไม่ก็ตาม

แต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ลงโทษหนักขึ้นเพราะฐานะของบุคคล หรือเพราะความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำกับบุคคลที่ได้รับผลร้าย มิให้นำกฎหมายนั้นมาใช้บังคับเพื่อลงโทษผู้กระทำให้หนักขึ้น ‘